

Kommuneregnskapet

Med mål om å forstå

Lierne kommune 16.04.2024

Knut Tanem

Målsetting om å forstå:

- Formål og hovedprinsippene i kommuneregnskapet
- Pliktige budsjett- og regnskapsskjema og sammenhengen mellom dem
- Om kommunen forvalter økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid.
  - Finansielle måltall
  - Viktige sammenhenger for å forstå status
  - ROBEK

Hovedprinsipper

- Årsbudsjettet er «hoveddokumentet»
  - Skal vise tilgjengelige midler
  - Fylkestingets prioritering av bruken av midler (mål om mest mulig tjenester)
  - Krav om balanse i drifts- og investeringsbudsjett
- Årsregnskapet skal vise hvordan det faktisk gikk i forhold til årsbudsjett
- Årsberetningen skal blant annet redegjøre for
  - Forhold som er viktige for å bedømme den økonomiske utviklingen og stillingen
  - Vesentlige beløpsmessige avvik mellom årsbudsjett og årsregnskap
  - **Vesentlige avvik fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene**

Budsjettpremisser

Tekniske forutsetninger

- Rentenivå
- Lønnsendring

Administrasjonens premisser

- Nedlegging av virksomhet
- Utsette virksomhet
- Vakante stillinger

Kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene

- Objektive og målbare premisser for bruken av bevilgningene
- Uttalte premisser og felles forståelse

Grunnleggende prinsipper

- All tilgang og bruk av midler skal fremgå av driftsregnskapet eller investeringsregnskapet
- All tilgang og bruk av midler skal regnskapsføres brutto
- Alle kjente utgifter og inntekter skal tas med enten de er betalt eller ikke
- Hvis størrelsen på et beløp er usikkert, brukes beste estimat

Grunnleggende prinsipper

Driftsbudsjett – driftsregnskap skal omfatte

- Alle løpende inntekter og utgifter
- Overføring til investering

• Investeringsbudsjett – investeringsregnskap skal omfatte

- Utgifter til investeringer i anleggsmidler
- Inntekter fra salg av anleggsmidler og utgifter knyttet til salg
- Bruk av lån
- Utlån

Lån og avdrag

- Lovlig låneformål

- § 14-15 Varige driftsmidler som skal eies av kommunen selv
- § 14-16 Tilskudd til andre kommuners investeringer i varige driftsmidler hvis de blir brukt for å utfører lovpålagte oppgaver for kommunen.
- § 14-17 Lån til videreutlån
  - Til investeringer
  - Låntager ikke driver næringsvirksomhet
  - Lånet ikke innebærer vesentlig økonomisk risiko for kommunen

- Beregning av minimumsavdrag

Langsiktig gjeld 01.01

Avskrivbare anleggsmidler 01.01

X

Årets avskrivninger

Pensjon

Bokført pensjon

- Betalt premie
- Årets premieavvik
- Amortisering av akkumulert premieavvik

Resultateffekt

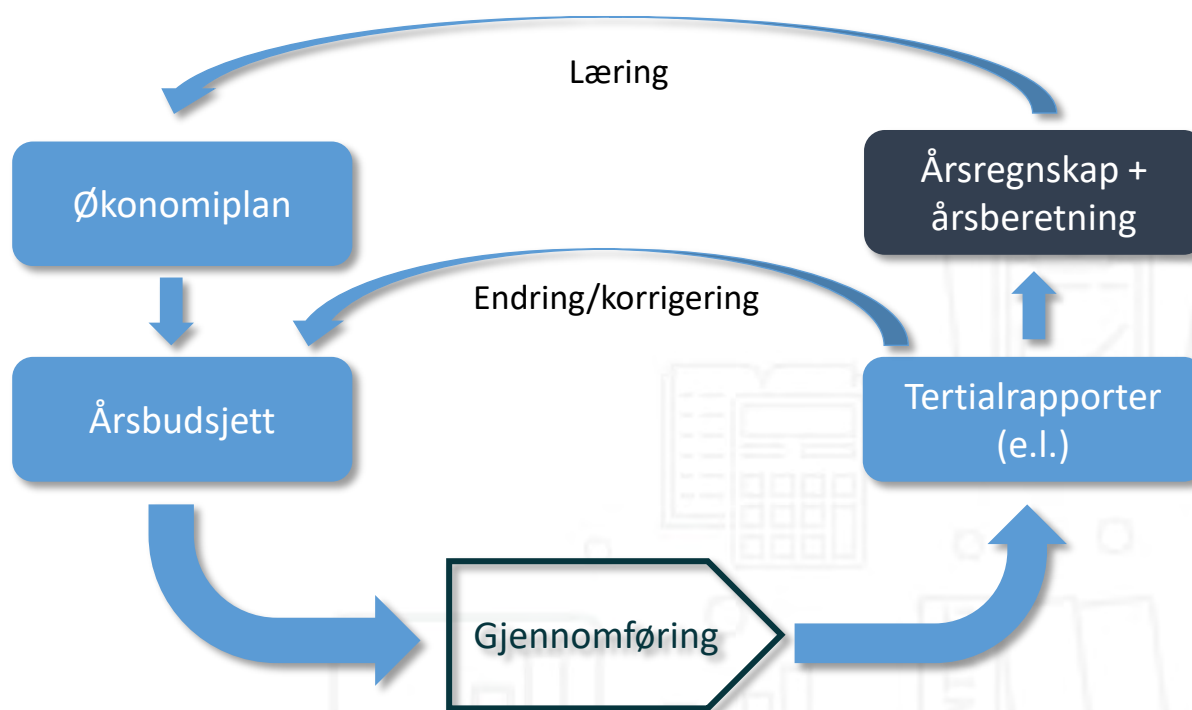
Pensjonsmidler

Pensjonsforpliktelse

Ingen resultateffekt, kun mot kapitalkonto

Regnskapets rolle i kommunens økonomiske styringssystem

Regnskapsskjemaene

1

Bevilgningsoversikt drift § 5-4

2

Bevilgningsoversikt investering § 5-5

3

Økonomisk oversikt art § 5-6

4

Balanseregnskapet § 5-8

5

Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner § 5-9

Økonomisk oversikt etter art - drift -

2023

	Note	Regnskap 2023	Rev. Budsjett 2023	Budsjett 2023	Regnskap 2022
Rammetilskudd		-97 013 648	-98 651 000	-98 181 000	-94 596 004
Inntekts- og formue skatt		-37 770 726	-34 370 000	-33 370 000	-37 015 965
Eiendomsskatt		-7 315 829	-7 000 000	-6 112 000	-6 409 020
Andre skatteinntekter		-5 117 381	-5 160 000	-5 160 000	-5 138 127
Andre overføringer og tilskudd fra staten		-10 072 669	-6 438 000	-4 538 000	-4 819 251
Overføringer og tilskudd til andre		-34 802 192	-19 476 000	-17 222 000	-29 064 869
Brukerbetalinger		-7 203 155	-7 258 000	-7 313 000	-7 176 737
Salgs og leie inntekter		-26 092 593	-26 372 000	-25 680 000	-21 265 553
SUM DRIFTSINNTEKTER		-225 388 192	-204 725 000	-197 576 000	-205 485 526
Lønnsutgifter	14	113 705 539	105 391 000	101 127 000	103 225 379
Sosiale utgifter	12	18 766 240	11 068 000	23 331 000	19 745 580
Kjøp av varer og tjenester	15	58 402 680	50 926 000	49 310 000	52 322 420
Overføringer og tilskudd til andre		15 203 796	12 736 000	12 071 000	13 252 770
Avskrivninger (inkl. kalk. Avskrivninger)	3	11 111 567	11 469 000	11 469 000	11 030 890
SUM DRIFTSUTGIFTER		217 189 822	191 590 000	197 308 000	199 577 039
BRUTTO DRIFTSRESULTAT		-8 198 370	-13 135 000	-268 000	-5 908 487
Renteinntekter		-3 134 379	-1 140 000	-810 000	-1 366 230
Utbytter		-2 043 219	-1 500 000	-1 500 000	-1 665 300
Gevinst og tap finansielle omløpsmidler	7	-6 035	-	-	-88 810
Renteutgifter		5 750 417	6 115 000	5 615 000	3 867 304
Avdrag på lån	9	9 379 365	10 100 000	10 100 000	9 846 932
NETTO FINANSUTGIFTER		9 946 147	13 575 000	13 405 000	10 593 896
Motpost avskrivninger (inkl. kalk. Avskr.)	3	-11 111 567	-11 469 000	-11 469 000	-11 030 890
NETTO DRIFTSRESULTAT		-9 363 790	-11 029 000	1 668 000	-6 345 481
Overføring til investering		720 314	706 000	505 000	1 404 577
Avsetning til bundne driftsfond	10	7 666 356	5 150 000	4 650 000	7 614 215
Bruk av bundne driftsfond	10	-7 329 449	-6 269 000	-6 068 000	-6 574 577
Avsetninger til disposisjonsfond	10	13 389 216	16 478 000	-	10 721 211
Bruk av disposisjonsfond	10	-5 082 647	-5 036 000	-755 000	-6 819 945
SUM DISPONERINGER ELLER DEKNING AV NETTO DRIFTSRESULTAT		-9 363 790	11 029 000	-1 668 000	6 345 481
FREMFORT TIL INDEKNING I SENERE ÅR		0	0	0	0

Viser alle inntekter og utgifter i kommunen

Budsjettkolonner skal være kommunestyret sine budsjettvedtak

Skal være likt med bevilgningsoversikt etter § 5-4 første ledd

Bevilgningsoversikt - Drift, etter budsjett - og regnskapsforeskriften §5-4, 1. ledd.

Bevilgningsoversikt - Drift (budsjett)	Note	Regnskap 2023	Rev. Budsjett 2023	Budsjett 2023	Regnskap 2022
Rammetilskudd		-97 013 648	-98 651 000	-98 181 000	-94 596 004
Inntekts- og formue skatt		-37 770 726	-34 370 000	-33 370 000	-37 015 965
Eiendomsskatt		-7 315 829	-7 000 000	-6 112 000	-6 409 020
Andre generelle driftsinntekter		-15 190 050	-11 598 000	-9 698 000	-9 957 378
Sum generelle driftsinntekter		-157 290 253	-151 619 000	-147 361 000	-147 978 367
Sum bevilgninger drift, netto		137 980 315	127 315 000	135 246 000	131 038 990
Avskrivninger	3	11 111 567	11 469 000	11 469 000	11 030 890
Sum netto driftutgifter		149 091 882	138 784 000	146 715 000	142 069 880
Brutto driftsresultat		-8 198 371	-12 835 000	-646 000	-5 908 487
Renteinntekter		-3 134 379	-1 140 000	-810 000	-1 366 230
Utbytter		-2 043 219	-1 500 000	-1 500 000	-1 665 300
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	7	-6 035			-88 810
Renteutgifter		5 750 417	6 615 000	6 541 000	3 867 304
Avdrag på lån	9	9 379 365	9 300 000	9 552 000	9 846 932
Netto finansutgifter		9 946 148	13 275 000	13 783 000	10 593 896
Motpost avskrivninger	3	-11 111 567	-11 469 000	-11 469 000	-11 030 890
Netto driftsresultat		-9 363 790	-11 029 000	1 668 000	-6 345 481
Overføring til investering		720 314	706 000	505 000	1 404 577
Avsetninger til bundne driftsfond	10	7 666 356	5 150 000	4 650 000	7 614 215
Bruk av bundne driftsfond	10	-7 329 449	-6 269 000	-6 068 000	-6 574 577
Avsetninger til disposisjons fond	10	13 389 216	16 478 000	-	10 721 211
Bruk av disposisjonsfond	10	-5 082 647	-5 036 000	-755 000	-6 819 945
Sum disp. eller dekning av netto driftsresultat		9 363 790	11 029 000	-1 668 000	6 345 481
Fremført til inndekning i senere år(mer/mindre forbruk)		0	-	-	-

Viser frie inntekter

Skal spesifiseres på det nivået kommunestyret selv har vedtatt i bevilgningsoversikt andre ledd

Skal være likt med bevilgningsoversikt investering etter § 5-5

Skal være likt med økonomisk oversikt etter art § 5-6

Bevilgninger - Drift, etter budsjett og regnskapsforskriften § 5-4, 2. ledd.

	Regnskap 2023	Rev. budsjett 2023	Budsjett 2023	Regnskap 2022
Sum bevilgninger drift, netto	137 980 315	127 315 000	135 246 000	131 038 990
1. Politikk og Kommunedirektøres stab	6 727 133	10 274 000	10 274 000	5 671 076
Bruk av bundne driftsfond	-53 000	-85 000	-85 000	-6 000
Avsetning til bundne driftsfond				
<i>Rammeområdets nettoutgifter</i>	<i>6 780 133</i>	<i>10 359 000</i>	<i>10 359 000</i>	<i>5 677 076</i>
2. Samfunn og utvikling	21 428 873	19 035 000	18 892 000	20 548 082
Bruk av bundne driftsfond	-3 263 536	-2 907 000	-2 907 000	-2 847 142
Avsetning til bundne driftsfond	734 090	690 000	190 000	1 509 615
<i>Rammeområdets nettoutgifter</i>	<i>25 426 499</i>	<i>22 632 000</i>	<i>21 989 000</i>	<i>24 904 839</i>
3. Oppvekst og velferd	113 927 233	103 932 000	100 774 000	100 681 150
Bruk av bundne driftsfond	-1 411 914	-676 000	-676 000	-405 853
Avsetning til bundne driftsfond	1 889 608			1 383 611
<i>Rammeområdets nettoutgifter</i>	<i>117 228 755</i>	<i>104 608 000</i>	<i>101 450 000</i>	<i>102 470 614</i>
6. Kirke	2 155 000	2 155 000	1 656 000	1 656 000
7. Vertskommunesamarbeid (ØNLU)		0	0	0
8. Skatte og øremerkede tilskudd		-	-	-
9. Renter, avdrag og utbytte				
Overført til andre kommuner	260 696	300 000	300 000	260 696

Sum bevilgning drift netto i oversikt etter første ledd fordelt på de budsjettområdene kommunestyret selv har vedtatt.

Driftregnskap 2023	
Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner § 5-9.	
1. Netto driftsresultat	-9 363 790,00
2. Avsetninger til bundne driftsfond	7 666 356
3. Bruk av bunde driftsfond	-7 329 449
4. Overføring til investering i henhold til årsbudsjett	720 314
5. Avsetninger til disposisjonsfond i henhold til budsjett	16 478 000
6. Bruk av disposisjonsfond i henhold til årsbudsjett	-5 036 000
7. Budsjettert dekning av tidligere års merforbruk	-
8. Årets budsjettavvik	3 135 431
10. Strykning av avsetning til disposisjonsfond	-3 135 431
13. Mer eller mindre forbruk etter strykninger	0
18. Fremført til inndeckning i senere år	-

Skal vise netto driftsresultat, faktisk avsetning og bruk av bundne fond, og budsjetterte disponeringer. Når delegert myndighet til budsjettering skal vedtatt av delegert myndighet vises i egen kolonne.

Linje 8 viser da årets budsjettavvik som for øvrig er det samme som resultatet ville blitt med gammel kommunelov.

I de påfølgende linjer strykes budsjetterte disponeringer som det enten ikke er rom for, eller behov for alt etter resultat.

I netto driftsresultat inngår bruken av bundne midler, og evt mottatt bundne midler som skal avsettes. Her ser vi at det ikke har påvirket netto driftsresultat i nevneverdig grad

Bevilgningsoversikt - Investering

Bevilgningsoversikt - Investering(budsjett)	Regnskap 2023	Rev. Budsjett 2023	Budsjett 2023	Regnskap 2022
Investeringer i varige driftsmidler	887 833	961 000	313 000	12 379 891
Tilskudd til andres investeringer				
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	519 314	505 000	505 000	488 995
Utlån av egne midler				
Avdrag på lån (ekstra ordinær)	802 104			530 921
Sum investeringsutgifter	2 209 251	1 466 000	818 000	13 399 807
Kompensasjon for merverdiavgift	-168 401	-165 000	-63 000	-2 039 309
Tilskudd fra andre	372 650	373 000	-	-290 000
Salg av varige driftsmidler	-915 585	-900 000		-435 925
Salg av finansielle anleggsmidler				
Utdeling fra selskaper				
Mottatte avdrag på utlån av egne midler				-802 104
Bruk av lån	-502 847	-595 000	-	-9 100 000
Sum investeringsinntekter	-1 214 183	-1 287 000	-63 000	-12 667 338
Videre utlån	1 110 000	3 000 000	3 000 000	171 564
Bruk av lån til videreutlån	-1 110 000	-3 000 000	-3 000 000	-171 564
Avdrag på lån til videreutlån	392 101	600 000	600 000	415 425
Mottatte avdrag på videreutlån	-1 017 039	-600 000	-600 000	-415 425
Netto utgifter videreutlån	-624 938	-	-	-
Overføring fra drift	-720 314	-706 000	-505 000	-1 404 577
Avsetninger til bundne investeringsfond	624 938			802 104
Bruk av bundne investeringsfond	-802 104			-530 921
Avsetninger til ubundet investeringsfond	777 350	777 000		435 925
Bruk av ubundet investeringsfond	-250 000	-250 000	-250 000	-35 000
Dekning av tidligere års udekket beløp				
Sum overføring fra drift og netto avsetning	-370 130	-179 000	-755 000	-732 469
Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	0	-	-	-

Linje 1-4 skal spesifiseres i oversikt etter andre ledd

Investeringsutgifter er brutto, inntekter kommer på egne linjer. Hvis behov for å vise netto kan det gjøres enten i oversikt etter andre ledd pr. budsjettområde, eller i note.

Skal være likt med 5-4/5-6

Bevilgningsoversikt - Investering detaljert

2023

Bevilgningsoversikt - Investeringsregnskap	Regnskap 2023	Rev. Budsjett 2023	Budsjett 2023	Regnskap 2022
Navn				
Ombygging 1. etage Admin bygg - knutepunkt	-23 209			-23 209
Ny Raider til driftsteam	211 954	213 000	163 000	-
Nytt renseanlegg Tunnsjø				1 129 000
Opprustning av kommunaleveger	189 233	191 000	-	8 014 214
Elbilsladere kommunalebygg	186 500	187 000	150 000	-
Oppussing av trygdebolig	-	66 000	-	550 883
Slokkevann Jule industriområde	290 694	233 000	0	1 209 246
Asfaltering av Jule industriområde	-	-	-	485 173
Renseanlegg drikkevann Jule boligområde	17 076	71 000		559 053
Støvika Industriområde	-	-	-	68 761
Ny telefoniløsning	-	-	-	26 456
Oppgradering Jule Industriområde				360 314
Salg av bolig	15 585			
Sum investeringer i varige driftsmidler	887 833	961 000	313 000	12 379 891

DETALJERT OPPSTILLING Aksjer og andeler

	Regnskap 2023	Rev. Budsjett 2023	Budsjett 2023	Regnskap 2022
Egenkapital tilskudd KLP	519 314	505 000	505 000	488 995

Investeringsutgifter i linje 1-4 i oversikt etter første ledd spesifisert på det nivået kommunestyret har vedtatt.

Investeringsregnskap 2023	
Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner § 5-9.	
1. Sum utgifter og inntekter eksklusive bruk av lån.	1 983 327,00
2. Avsetninger til bundne investeringsfond	624 938,00
3. Bruk av bundne investeringsfond	-802 104,00
4. Budsjettert bruk av lån	-3 595 000,00
5. Overføring fra drift i henhold til budsjett	-720 314,00
6. Avsetning til ubundet investeringsfond i henhold til budsjett	-
7. Bruk av ubundet investeringsfond i henhold til årsbudsjett	-250 000,00
8. Dekning a tidligere års udekket beløp	-
9. Årets budsjettavvik (udekket eller udisponert)	-2 759 153,00
10. Strykning av avsetning til ubundet investeringsfond	777 000,00
11. Strykning bruk av lån	1 982 153,00
12. Strykning overføring fra drift	-
13. Strykning bruk av ubundet investeringsfond	-
14. Udekket eller udisponert beløp etter strykninger	-
15. Avsetning av disponert beløp etter strykninger	-
16. Framført til indekking i senere år (udekket)	-

Linje 1 er sum investeringsutgifter og inntekter unntatt bruk av lån. Så skal man vise faktisk avsetning og bruk av bundne fond. Budsjettert bruk av lån og andre disponeringer. Så får man på linje 9 årets budsjettavvik, og i de påfølgende linjer stryker man enten budsjettert bruk av som det ikke er behov for, eller budsjettert avsetning til som det ikke er rom for ut fra årets budsjettavvik.

Eiendeler

Anleggsmidler

Omløpsmidler

- Premieavvik
- Kortsiktige fordringer
- Bankinnskudd/kasse

Memoriakonto

- Ubrukte lånemidler

Gjeld og Egenkapital

Egenkapital

- Disposisjonsfond
- Bundne driftsfond
- Ubundne investeringsfond
- Bundne investeringsfond
- Mer-/mindreforbruk
- Udekket/udisponert
- Konto for prinsippendringer
- Kapitalkonto

Langsiktig gjeld

Kortsiktig gjeld

Memoriakonto

$$\begin{aligned} & \text{Anleggsmidler} \\ & - \text{Langsiktig gjeld} \\ & + \text{Ubrukte lånemidler} \\ & = \text{Kapitalkonto} \end{aligned}$$

Konsolidert årsregnskap

Skal vise kommunen som én økonomisk enhet

- Summering av regnskapene som inngår
- Eliminering av interne transaksjoner og mellomværende

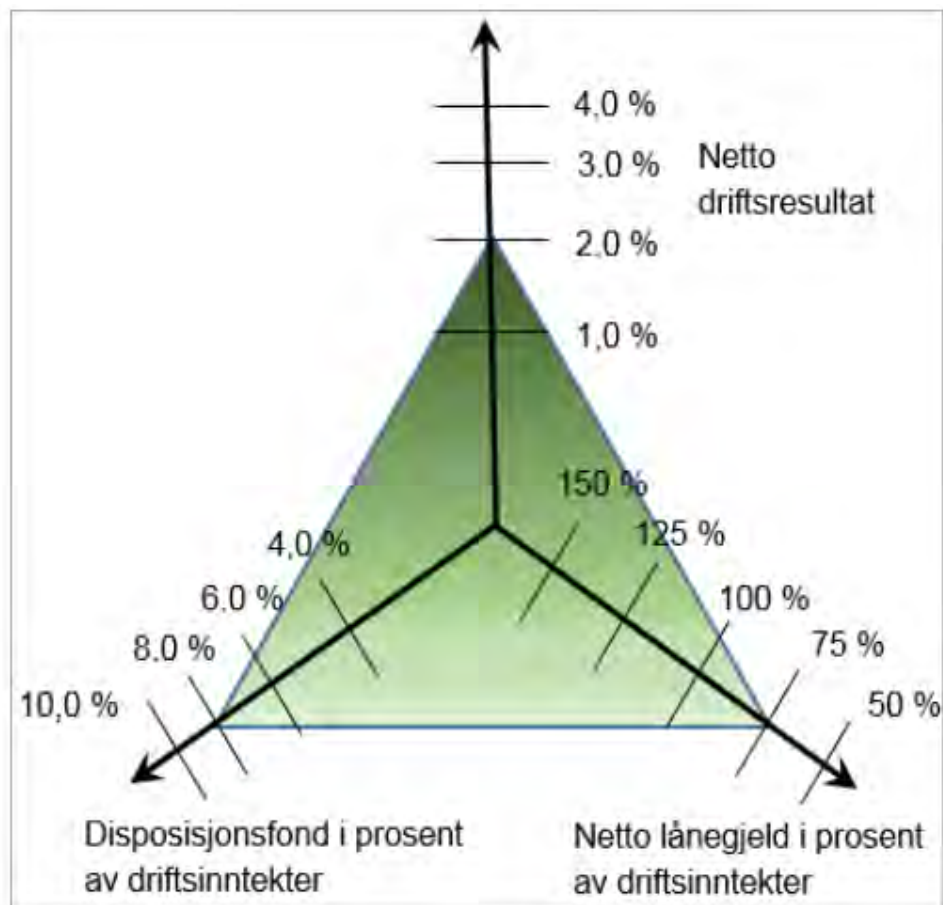
Kommunen = kommunen som rettssubjekt

- kommunekassen
- kommunale foretak, IPR og KO som ikke er egne rettssubjekter

Pliktige skjema

- Økonomisk oversikt etter art – drift § 5-6
- Bevilgningsoversikt investering § 5-5 etter første ledd
- Balanse § 5-8

Måltall

- Sammenheng mellom måltall (KØB-modellen -kommuner)

Måltall

Viktig at vedtatte måltall er styrende for budsjettering og økonomiforvaltning både for administrasjon og politikere.

Måltall skal sikre en bærekraftig økonomi over tid.

Hvis man ikke når måltall over tid, må aktivitetsnivået tilpasses slik at man kan nå fastsatte måltall. Det gir ingen mening i at man da bare endrer måltall.

Vedtatte måltall og status

- Netto driftsresultat på 1,75% av driftsinntekter
  - Pr 31.12.2023 = 4,15 %
- Disposisjonsfond på 7,5% av driftsinntekter
  - Pr 31.12.2023 = 13 %
- Netto gjeldsgrad 80% av driftsinntekter
  - Pr 31.12.2023 = 68%
- Arbeidskapital 22% av driftsinntekter
  - Pr 31.12.2023 = 27,2%

ROBEK

- ROBEK – register over kommuner som er underlagt statlig kontroll
  - I praksis: fylkesmannen skal godkjenne alle låneopptak og langvarige leieavtaler
- ROBEK-registrering dersom minst ett av følgende vilkår er oppfylt:
  - Driftsbudsjett er vedtatt med et merforbruk
  - Driftsdelen i økonomiplanen er vedtatt med et merforbruk
  - Driftsdelen i økonomiplanen, driftsbudsjettet, eller driftsregnskapet viser at et merforbruk skal dekkes inn over flere enn to år etter at det oppsto
  - Balanseregnskapet viser et oppsamlet merforbruk fra driftsregnskapet som er større enn tre prosent av driftsinntektene
  - Økonomiplanen eller årsbudsjettet er ikke vedtatt innen de fristene som er fastsatt i lov eller forskrift
  - Årsregnskapet ikke er vedtatt innen fristene i lov eller forskrift
  - Departementet har fattet et vedtak etter inndelingslova §16 a

Revisjonsberetning

- Konklusjon = konklusjon om årsregnskapet med betryggende sikkerhet
- Årsberetning og annen øvrig informasjon – oppfyller lovkrav og øvrig informasjon er konsistent med årsregnskap.
- Konklusjon om årsberetningens redegjørelse for vesentlige budsjettavvik = konklusjon med moderat sikkerhet

- **Ledelsens ansvar**
  - Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskap slik at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med kommunelovens bestemmelser og god kommunal regnskapsskikk.
- **Grunnlag for konklusjon og revisors oppgaver**
  - Revisjon i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk og ISA.
  - Revisjonsmetodikk med bruk av statistisk metode for utvalgsstørrelse, og evt feil blir ganget opp for å få forventet feil i hele populasjon.